

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. VI. Vtrum humanitas Christi, ut actu conjuncta verbo Divino, ejusque
personalitate terminata, appetitu innato, subsistentiam propriam & sibi
connaturalem appetat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

cum docent Verbum assumpsisse hominem, non sunt proprie, sed improprie intelligenda, id est assumpsisse humanitatem, sumendo concretum pro abstracto, quia est impropria locutio, & figura Synecdoche, quia accipit totum pro parte: vel quia assumptio terminata est ad hoc ut Filius Dei esset homo, iuxta quam intelligentiam, non sumitur homo per modum extremi assumpti, de cuius ratione est assumptioni præsupponi, sed per modum termini effecti per assumptionem; quæ etiam non est propria, sed impropria locutio, nam Verbum assumere proprie non explicat effectiorem, sed tractionem unius ad esse alterius, & ideo in rigore acceptum, non dicitur determinato effecto, sed de extremo alteri unito, & ad esse illius assumpto. Solutio est D. Thomæ hic art. 3. ad 1. ubi ait quod huiusmodi locutiones non sunt extendende tanquam proprie, sed præ sunt exponende ubi-
cunque à sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc ut filius Dei sit homo.

ARTICULUS VI.

Utrum humanitas Christi, ut actu conjuncta Verbo Divino, ejusque personalitate terminata, appetitu innato, subsistentiam propriam & sibi connaturalem appetat?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & vera eliguntur.

113. PRO resolutione hujus difficultatis in primis recolendum est ex Tractatu de Visione beatifica, duplicem a Philosophis & Theologis solere distingui appetitum; unum innatum, qui est inclinatio seu propensio ab Authore naturæ indita, quæ ut aquæ res, absque ulla cognitione in suum bonum connaturale est propensio, qualis est propensio gravis in centrum, & levis ad locum sursum: alterum elicitum, qui est actus appetendi à speciali aliqua potentia sensitiva vel rationali procedens, & in bonum cognitum sub ratione boni tendens.

114. Deinde advertendum est, appetitum naturalem seu innatum esse duplicem, unum in actu primo, qui nihil aliud est quam ipsa rei naturæ secundum se veluti naturaliter inclinata ad proprium bonum; alterum in actu secundo, qui est operatio aut quasi operatio naturæ tendentis in bonum sibi connaturale: v. g. gravitas in lapide est appetitus innatus seu naturalis in actu primo ad centrum; gravitate autem est appetitus naturalis in actu secundo.

115. Tertiò ut certa ab incertis separentur, suppono tanquam certum, humanitatem Christi, sicut & alias, habere inclinationem naturalem in actu primo ad propriam subsistentiam; hæc enim, ut dicebamus, nihil aliud est quam entitas humanitatis secundum se, ut ex ea naturali sequelâ nata est sequi propria personalitas, unde si separaretur à Verbo, illam per naturalem resultantiam haberet, seu de novo acquireret. Difficultas ergo consistit in hoc, utrum humanitas Christi, considerata ut actu conjuncta Verbo Divino, habeat appetitum naturalem per modum actus secundi ad propriam personalitatem; eo proportionali mo-

do quo lapis detentus sursum, non solum per gravitatem, sed etiam per gravitationem tendit in centrum, & conatur removere & vincere prohibens?

Partem affirmativam tenent Scotus quolibet 19. qu. 3. Vazquez hic disp. 34. & Cabrera disp. 8. Negantem verò sequuntur Cajetanus, Medina, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, cum quibus.

Dico, humanitatem Christi actu unitam Verbo non habere inclinationem, seu appetitum naturalem, per modum actus secundi, ad propriam personalitatem.

Probat per primò: Potentia perfecta & completa per actum & formam perfectiorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius actus vel formæ imperfectioris, non habet naturalem appetitum ad illum actum vel formam minus perfectam: Sed humanitas Christi assumpta à Verbo, compleitur & perficitur per subsistentiam increatam & infinitam. Verbi Divini eminenter formaliter continentem totam perfectionem propriam personalitatis: Ergo humanitas Christi ut completa illâ divinâ personalitate, non amplius appetit subsistentiam propriam & connaturalem. Minor est evidens, Major probatur: Tum quia potentia non inclinatur ad aliquid minus actum & formam, nisi ut ab illâ perficiatur, compleatur, & adqueatur. Ergo si potentia completa per actum vel formam nobiliorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius, majorem ab illo recipiat perfectionem & aequalitatem, quam recipiet ab actu vel forma imperfectiori, non habet rationalem inclinationem ad illum actum vel formam imperfectiorem. Tum etiam, quia si potentia completa per actum perfectiorem & nobiliorem, appeteret naturalem imperfectiorem, ille appetitus naturalis ferretur in malum ut sic, quia minus bonum & minus perfectum habet rationem mali, respectu melioris & perfectioris.

Adde quod, qualibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continentem eminenter formaliter suum terminum: Ergo si humanitas non habet naturalem appetitum ad actum vel formam inferioriorem. Consequencia patet, Antecedens verò variis exemplis declaratur & illustratur. In primis enim videmus appetitum naturalem hominis perfecte satiari per beatitudinem supernaturalem, nec desiderare naturalem, quando supernaturalem possidet, quia scilicet beatitudo supernaturalis eminet illo modo continens totam perfectionem beatitudinis naturalis. Secundo, unusquisque appetit naturaliter acquirere scientias omnium rerum, si tamen alicui concederetur totam omnium scientia instantanea, & beatifica, non haberet amplius appetitum scientiæ acquirere. Tertiò, si esset aliqua forma quæ contineret omnes perfectiones omnium formarum corruptibilium; tunc materia informata tali formâ plenè satiaretur, nec alias appeteret. Et si esset aliquid continens quidquid est in centro respectu lapidis, lapis in illo existens quiesceret licet in centro, nec deorsum gravitaret. Ergo qualibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum.

Dices cum Vasquez, hoc argumentum convincere quidem humanitatem Christi non appetere propriam personalitatem appetitu elicitu, quia ille ducitur cognitione & apprehensione, ac pro-

inde cum natura cognoscit se majus aliquid bonum possidere, abstinet à desiderio boni imperfectioris, quod possessionem superioris boni impedit. Ceterum hoc non habere locum in appetitu naturali seu innato, quia cum ille appetitus oriatur cum natura, tandem perseverat, quando manet ipsa natura.

Sed contra primum: Quamvis appetitus innatus & elicitus in multis distinguantur, præsertim quia innatus non ducitur cognitione, sicut elicitus; hoc tamen habent commune, ut uterque sit in appetente, ratione indigentia alicujus perfectionis vel bonitatis: Sed quando potentia est perfecta & completa per actum & formam perfectionis, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formæ imperfectioris, tunc illo actu vel formâ non indiget: Ergo non potest illam appetere appetitus innatus; ut patet exemplo materiæ, cujus appetitus innatus satiat per formam quæ continet eminenter formaliter totam perfectionem formarum subalternarum.

Secundò, Appetitus innatus, cum sit inditus ab Authore naturæ, non potest esse inordinatus: Sed inordinatus esset, si quando habet perfectionem superiorem (ut in proposito substantiam divinam) conaretur, & per modum actus secundum privari veller tali perfectione, ut inferiorem seu minorem assequeretur: Ergo &c.

Potest etiam suaderi conclusio ex duplici absurdo seu inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si enim humanitas Christi naturaliter appeteret propriam substantiam, etiam appeteret naturaliter separationem sui à Verbo, quandoquidem eam habere non posset, nisi dimitteretur à Verbo, cum personalitas increata & creata simul eandem naturam terminare nequeant, ut art. 4. ostensum est. Sicut si lapis naturaliter appetit locum deorsum, necessariò etiam & naturaliter appetit recedere à loco sursum, sed quod simul in centro & in loco sursum existeret nequeat. Item humanitas Christi pateretur violentiam in Verbo, quia privaretur illo quod naturaliter appetit; appetitus autem naturalis frustratus, violentiam patitur.

Nec obstat quod ait Vazquez, violentum solum esse illud quod est contra naturalem inclinationem activam: humanitas autem solum passivè, non verò activè habet ad propriam substantiam. Non valet, inquam, tum quia falsum est, humanitatem solum passivè se habere ad propriam substantiam, quia naturaliter dimanaret substantia ab humanitate, si dimitteretur à Verbo; resultantia verò, seu dimanatio, quædam species actionis est, & ad causalitatem efficientem reducitur. Tum etiam, quia sufficit passiva inclinatio & appetitus ad aliquid, ut patiat violentiam, si frustretur; sicut ostendimus in Tractatu de Voluntario & involuntario.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objectiones primò: Appetitus naturalis seu innatus, non est aliquis actus vel effectus ab aliqua potentia dimanans seu procedens, sed præcisè ipsa potentia, ut habet proportionem & convenientiam cum altero, & ut est capax perfectionis sibi debita & connaturalis: At Christi humanitas, quamvis consecuta sit altiore per-

sonalitate, manet tamen cum naturali capacitate & potentia habendi suam propriam personalitatem, veluti suum connaturale bonum, ac perfectionem sibi debitam; unde si dimitteretur à Verbo, statim propria & connaturalis substantia per naturalem diminutionem ex ea resisteret: Ergo Christi humanitas, etiam ut unita Verbo, & increata ac infinita substantia ipsius terminata, habet appetitum naturalem seu innatum ad propriam substantiam & personalitatem.

Respondeo distinguendo Majorem: Appetitus naturalis seu innatus, in actu primo consideratus nihil aliud est quam potentia ut habet proportionem & convenientiam cum altero &c. concedo Majorem. Appetitus innatus per modum actus secundi, nego Majorem: ad illum enim non solum requiritur proportio, seu convenientia cum altero, sive capacitas alicujus perfectionis connaturalis, sed insuper exigitur quod talis actus, seu perfectio, neq; in se, neque in aliquo eminentiori præ habeatur. Unde major rursus sic distingui potest: Appetitus innatus est capacitas debita perfectionis, quâ natura actu caret tam in se quam in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius, concedo Majorem. Et capacitas debita perfectionis, quâ natura actu caret in se, habet tamen in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius nego Majorem. Similiter distinguo Minorem. In humanitate Christi est naturalis capacitas ad propriam personalitatem, cum carentia illius, tam in se, quam in alio superiori, suppleante defectum illius, nego Minorem. Cum carentia illius in se, non tamen in superiori, suppleante defectum ipsius, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis.

Offices secundò: Anima rationalis est perfectissima forma quam potest habere materia sublunaris, & eminenter continet omnes formas inferiores, & nihilominus materia prima, prout illa informata, retinet appetitum innatum ad alias formas corruptibiles & inferiores. Intellectus etiam videns Deum ut in se est, adhuc appetit ex effectibus illum cognoscere connaturali modo. Similiter accidens perfectiori modo existit separatum, quam inherens, & tamen appetit inherentiam quando separatum est: Ergo patietur humanitas Christi, licet perfectiori modo subsistat in Verbo, quam in seipsa, nihilominus ut terminata Verbi personalitate, retinet appetitum innatum ad propriam substantiam.

Respondeo ad primum exemplum, negando paritatem: In primis enim, licet anima rationalis sit perfectior aliis formis rerum corruptibilium, & eas eminenter contineat, eminentiâ quâdam imperfectâ, & quo ad communes gradus essendi & vivendi, non tamen eas continet eminenter, eminentiâ perfectâ, & quo ad específicas & individuales illarum rationes, quia non est infinita perfectionis, sicut Persona divina. Deinde, dato quod anima rationalis contineret omnem perfectionem formarum inferiorum in essendo, non tamen eam continet in informando, quia amissibiliter actuatur materiâ. Personalitas verò Verbi Divini, continet eminenter totam perfectionem personalitatis propriæ humanitatis Christi, non solum in essendo, sed etiam in terminando, quia terminat illam inamissibiliter, & per unionem indissolubilem, ac æternitate terminatam.

Aliud exemplum de cognitione Dei per creaturas, non est ad rem, tum quia Beati Deum in seipso

seipso immediatè contemplantes, non appetunt ipsam cognoscere ex effectibus ab ipso productis, juxta illud Bernardi lib. 2. de Considerat. cap. 2. *Creatura coli non indiget scalâ creaturarum ut ascendat in cælum, sicut creatura mundi; quid enim opus scalâ tenentis solum? Videt Verbum, & in verbo facta per Verbum.* Tum etiam quia cognitio Dei per creaturas non est impossibilis cum visione Dei ut est in se, neque excludit illam, sicut substantia Verbi est incompatibilis cum substantia propria humanitatis Christi, & illam expellit, vel ejus resultantiam impedit.

126. Similiter aliud exemplum de accidente separato non urget, quia accidens separatum non accipit aliquam formam continentem perfectionem inhaerentiam, sed solum suspendit Deus inhaerentiam ad subiectum, supplendo concusum ipsius; unde per hoc non tollitur quin appetat inhaerentiam; sicut anima separata appetit conjunctionem ad corpus, neque ipsa separatione sariatur. Christi verò humanitas, propria substantia carens, & ab illa separata, elevatur ad substantiam Verbi eminenter continentem Nam intendendo, quàm in terminando, totam perfectionem personalitatis propriam, ut antea declaravimus.

127. Obijciens tertio: In illud aliquid inclinatur naturaliter, à quo ex sola subtractione impediens, sine nova actione profluit, ut patet in gravibus & levibus, quæ naturaliter inclinatur in suos motus ad quos tendunt, subtracto impedimento: Sed in humanitate Christi, si dimitteretur à Verbo, naturaliter profluere propria substantia: Ergo naturaliter inclinatur ad illam.

128. Respondeo quod licet ea quæ sublato impedimento dimanant ab aliqua natura, in ea supponant naturalem inclinationem, seu appetitum in actu primo, hæc tamen naturalis inclinatio, seu appetitus innatus, non prorumpit in actum secundum, nec actu appetitum terminum, quando possidet alium eminenter continentem quidquid est perfectionis in illo, ut patet exemplis supra adductis. Unde licet humanitas Christi habeat in se sufficiens principium, ut moveatur ad propriam substantiam, si dimittatur à Verbo; modò tamen de facto ad illam non movetur, nec tendit aut inclinatur actualiter, sed omnino quiescit in divina, per quam perfectè sariatur.

129. Dices, Natura humana se habet appetitum innatum ad propriam personalitatem, & quatenus est terminus complens ipsam naturam, & quatenus est forma quædam, seu modus ipsam informans: Sed divina personalitas supplet quidem vicem personalitatis creatæ, prout est terminus, non tamen prout est forma, vel modus: Ergo appetitus naturalis ad propriam personalitatem, non sariatur plenè & perfectè per substantiam increatam Verbi Divini.

130. Respondeo, quod humanitas per se septimò appetit propriam personalitatem, in quantum est terminus complens ipsam; sed quia personalitas creatæ, ob suam imperfectiorem, non potest esse terminus complens naturam, nisi in formando, consequenter & secundariò appetit illam, in quantum est modus & forma. Cum ergo personalitas Verbi Divini, ob suam infinitatem & eminentiam, terminet humanitatem Christi, eamque compleat absque hac imperfectiōe formæ & modi, per illam perfectissimè sariatur inclinatio naturalis quam habet humanitas secundum se ad propriam personalitatem, in quantum est terminus, & modus illius. Sicut si quis appeteret me-

A dicinam solum propter sanitatem, & illi absque tali medicina per miraculum concederetur sanitas; non solum sariaretur in illo appetitus sanitatis, quæ per se erat intenta, sed etiam appetitus medicinæ, quæ non erat volita nisi propter sanitatem.

ARTICULUS VII.

An verbum Divinum, ad suam substantiam, sanguinem, aliosque humores Corporis Christi assumptum?

§. I.

Quibudam præmissis, referantur sententia.

Supponendum est primò, quod cum Christus sit perfectus homo & perfectus Deus, ut in Symbolo Athanasii Ecclesia proficitur, omnia quæ ad integritatem & perfectionem humani corporis pertinent, à Verbo assumpta sunt; & proinde certissimum est, carnem, ossa, & omnes partes organicas & integrantes corporis Christi, ad Divini Verbi substantiam fuisse assumptas; unde difficultas solum est de sanguine, aliisque humoribus ad consistentiam partium illarum, & ad vitam animalis conservandam necessariis, de spiritibus vitalibus, & animalibus, de lachrymis, sudore, saliva, & aliis excrementis, & tandem de dentibus, capillis, & unguibus, de quibus omnibus breviter hic dicendum est.

Supponendum secundò, in corpore humano duplicem sanguinem distinguere, alterum nutrimentalem tantummodo, & alterum naturalem. Nutritionalis solum, est humor quidam sanguineus parum decoctus & depuratus, qui veram sanguinis naturam nondum habet, quamvis in colore & aliis accidentibus sit ei similis. Talis est qui proximè ex alimento aut ex chilo generatur, vel in hepate, vel in venis ducentibus ad hepatis, quas Medici *Mesaraicas* appellant; & hunc sanguinem sudasse aliquos refert Philosophus in libro de Historia animalium. Sanguis verò naturalis est ille qui fit ex priori, per majorem decoctionem & elaborationem virtutis formativæ sanguinis, residens juxta Galenum in hepate, vel juxta Aristotelem, in corde, subindèque longè purior evadit, & consequenter veram formam substantialem sanguinis acquirit. Dicitur autem naturalis, quia licet ad totum animal splendendum aliquo modo deserviat, tamen hoc munus non est ei adæquatum, sed ultra illud habet quod sit de integritate naturæ animalis.

Scio plerosque Recentiores extra Scholam D. Thomæ, non admittere illam sanguinis distinctionem. Verum, præterquam quod D. Thomas quodlibet, s. art. 5. eam admittit expressè, ratio insuper illam suadet. Sive enim verus sanguis fiat in hepate (ut docent Medici) sive solum in corde (ut cum Aristotele asserunt Philosophi) certissimum est, saltè chilum in venis mesaraicis attractum, antequam recipiatur in hepate, nonnullam habere sanguinis similitudinem, & tamen nondum ejus speciem & formam substantialem esse assecutum, subindèque nondum esse sanguinem naturalem, sed tantum nutrimentalem.

Nec obstant quæ Authores prædicti adversus doctrinam hanc obijciunt, nimirum hoc quod est unum sanguinem esse puriorem altero, non